

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

พระราชดำรัสของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เนื่องในพิธีเปิดปีแห่งการรณรงค์ เพื่อส่งเสริมและรักษาวัฒนธรรมไทย (สำนักพระราชเลขานุการ. 2538 : 280) ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการศึกษา ศิลปวัฒนธรรม ที่มีผลต่อการดำรงอยู่ของคนไทย และชาติไทย ความว่า “ชาติไทยของเรามีความเจริญด้วยศีลธรรม จรรยา และศิลปวัฒนธรรม อันครบถ้วน ทุกสาขาที่สืบทอดต่อเนื่องกันมาแต่บรรพกาล สิ่งเหล่านี้เป็นสมบัติที่ล้ำค่าและเป็นนิมิตหมายสำคัญอย่างหนึ่ง que แสดงให้เห็นความเป็นชาติไทย คนไทยซึ่งแตกต่างจากชาติอื่น คนอื่นจึงเป็นสิ่งที่คนไทยพึงศึกษาให้เห็นแจ้งถึงคุณค่า และพยายามถนอมรักษาไว้ด้วยความรู้ ความสามารถและความฉลาดรอบคอบ เพื่อมิให้ต้องสูญหายหรือแปรสภาพไปในทางเสื่อม ในการนี้ทุกคนจะต้องทราบแก่ใจ โดยตระหนักว่าการศึกษา และรักษาวัฒนธรรมไทย แท้จริงก็คือการจรรโลงรักษาอิสรภาพและความเป็นไทยของชาติไทย และคนไทยแต่ละคนไว้นั่นเอง”

ความสำคัญของการศึกษาด้านศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย ได้ปรากฏในหมวดที่ 3 มาตรา 46 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ความว่า “บุคคลซึ่งรวมกันเป็นชุมชน ชุมชนท้องถิ่นหรือชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม ย่อมมีสิทธิอนุรักษหรือฟื้นฟูจารีต ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นและของชาติ และมีส่วนร่วมในการจัดการการบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม รวมทั้งความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืน” และในหมวดที่ 5 มาตรา 80(6) ที่ว่า “รัฐต้องดำเนินการตามแผนนโยบายด้านสังคมการสาธารณสุข การศึกษาและวัฒนธรรม ในการส่งเสริมและสนับสนุนความรู้ รัก สามัคคี และการเรียนรู้ปลูกจิตสำนึกและเผยแพร่ ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณีของชาติ ตลอดจนค่านิยมอันดีงาม และภูมิปัญญาท้องถิ่น” (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2551 : 5)

วัฒนธรรมไทยเป็นมรดกหรือทรัพย์ทางสังคมที่คนไทยได้สั่งสม เลือสรรปรับปรุง และพัฒนาจนถือว่าเป็นสิ่งที่ดีงาม เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม และใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาป้องกัน แก้ไขปัญหาในสังคม วัฒนธรรมเกิดขึ้นจากการประพฤติปฏิบัติร่วมกัน มีการเปลี่ยนแปลงไปตามเงื่อนไขและกาลเวลา จำแนกได้หลายประเภท เช่น วัฒนธรรมท้องถิ่น

วัฒนธรรมชาติ วัฒนธรรมสากล เป็นกรอบแนวทางในการดำรงชีวิตเป็นเอกลักษณ์เป็นลักษณะเด่นประจำชาติ สร้างความรัก ความสามัคคี และส่งผลต่อการรวมพลังของหมู่คณะและข้าราชการ ซึ่งความมั่นคงของชาติ ศิลปะการแสดงเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติ เป็นประณีตศิลป์แขนงหนึ่ง แสดงถึงเอกลักษณ์และเกียรติภูมิของชาติไทย อีกทั้งยังเป็นกิจกรรมนันทนาการ ช่วยสร้างเสริมบุคลิกภาพที่ดี ให้มีความมั่นใจในตนเอง กล้าแสดงออก ก่อให้เกิดความรู้ ความสามารถ ทักษะความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง และในที่สุดอาจกลายเป็นความสามารถพิเศษเฉพาะบุคคล ที่สร้างโอกาส สร้างงาน นำมาซึ่งอาชีพและรายได้ที่มั่นคง รวมทั้งช่วยกลมเกลียวจิตใจสร้างเสริมสุขภาพจิตให้แจ่มใสแก่คนในชาติทุกระดับ ตลอดจนนำไปสู่การกระชับความสัมพันธ์ มิตรภาพระหว่างบุคคล ทำให้เกิดความสมัครสมานภายในกลุ่มสังคมต่อไป ศิลปะ ดนตรี และการแสดงดังกล่าว มีรูปแบบการแสดงต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์กับเงื่อนไขทางสังคม และสิ่งแวดล้อมในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อาทิเช่น การแสดงพื้นบ้าน การแสดงราชสำนัก การแสดงมวตชน และการแสดงแบบตะวันตก (ปัทมา บุญอินทร์. 2546 : 19-20)

การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 2 (พ.ศ. 2552-2561) มีเป้าหมายสำคัญในการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษา และการเรียนรู้ของคนไทย เพื่อเพิ่มโอกาสทางการศึกษา ให้มีการเรียนรู้อย่างทั่วถึง มีคุณภาพ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ในการบริหาร และการจัดการศึกษา ซึ่งเป็นไปตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542, พ.ศ. 2545 (ฉบับที่ 2) และ พ.ศ. 2553 (ฉบับที่ 3) กระทรวงศึกษาธิการประกาศใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นกรอบและทิศทางในการพัฒนาเด็กเยาวชนไทยทุกคน ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้มีคุณภาพ มีทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในสังคม ที่มีการเปลี่ยนแปลงและแสวงหาความรู้ เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (สุคนธ์ สิ้นธพานนท์ และคณะ. 2555 : 8) เป้าหมายสำคัญของการจัดการศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จึงมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ มีจุดหมายให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตนตามหลักการทางศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีความรู้อันเป็นสากล และมีความสามารถในการติดต่อสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี มีทักษะชีวิต สุขภาพกายสุขภาพจิตที่ดี มีสุนทรีย์และรักการออกกำลังกาย มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองที่ดี ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย อันทรงมี

พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมภูมิปัญญาไทย อนุรักษ์ พัฒนาสิ่งแวดลอม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์ในการสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และ อยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 ค : 5)

ดนตรีพื้นบ้านอีสาน ได้มีการพัฒนาการมาเป็นเวลานานแล้ว เริ่มจากการเลียนเสียงจากธรรมชาติ ป่าเขาลำเนาไพร เสียงฝนตก และเสียงลมพัด เสียงใบไม้ไหว เสียงน้ำตก และใช้วัสดุ ในท้องถิ่นมาใช้ทำเลียนเสียงเหล่านั้น ต่อมาได้นำวัสดุพื้นบ้านมาใช้เลียนเสียงธรรมชาติ เช่น ใบไม้ ผิวไม้ ต้นหญ้าปล้อง ไม้ไผ่ หลังจากนั้นได้พัฒนาการจากเครื่องหนังสายหนัง แรงสั่นสะเทือน จนเป็นพัฒนาการขั้นสูงสุดของดนตรีพื้นบ้าน มีความละเอียด มีความไพเราะ มากขึ้น และเริ่มนำมาผสมผสานจนเกิดเป็นวงดนตรีพื้นบ้าน เช่น กรับ เกราะ โปงกลาง ระนาด ซอด้วง กลอง โห่ด ปี่ พิณ ดังที่เห็นอยู่ในปัจจุบัน ลักษณะเด่นของดนตรีพื้นบ้านอีสาน มีการสืบทอดเชื่อมโยงจากอดีตสู่ปัจจุบัน ด้วยวิถีทางมุขปาฐะ ลักษณะท่วงทำนองรูปแบบและลีลา มีหลายระดับเสียง ส่วนมากจะเน้นการละเล่นประกอบดนตรี และมีความเป็นเอกลักษณ์ทางดนตรีในลักษณะเฉพาะของท้องถิ่น แบ่งออกเป็นกลุ่มวัฒนธรรมกลุ่มใหญ่ได้ 2 กลุ่ม คือกลุ่ม วัฒนธรรมอีสานเหนือ และกลุ่มวัฒนธรรมอีสานใต้ แต่ละกลุ่มมีเอกลักษณ์ของกลุ่มชนในด้าน เครื่องดนตรี การผสมวงดนตรีพื้นบ้านที่แตกต่างกันในท้องถิ่นนั้นๆ (ปิยพันธ์ุ แสนทวีสุข. 2549 : 13-14)

การเปลี่ยนแปลงหมอลำ โดยได้รับอิทธิพลจากละครและลิเกของภาคกลางจึง กลายเป็นหมอลำเรื่องต่อกลอน จากผู้แสดง 2-3 คน กลายเป็นแบบมีตัวแสดงหลายคน เรียกว่า หมอลำไท่ครว หรือหมอลำหมู่ เพราะไปกันมากแบบครอบครัว ซึ่งในการแสดงเครื่องดนตรี ที่ใช้ประกอบในระยะแรกมีกลอง โทน แคน ฉิ่ง และฉาบ ต่อมาจึงได้ปรับปรุงรูปแบบ การแสดงตามกระแสของวัฒนธรรมประชานิยมภายนอก เข้ามาผสมผสานกับรูปแบบเดิม โดยประกอบ ด้วยสิ่งต่างๆ ต่อไปนี้ เช่น เพิ่มจำนวนผู้แสดงมารับบทบาทแสดงเป็นตัวละครใน ลักษณะชายจริงหญิงแท้ให้ครบตามจำนวนตัวละครที่ปรากฏ เรื่องที่แสดงนอกจากนิทานชาดก หรือพื้นบ้าน มาเป็นการนำบทละคร โทททัศน์ตามสมัยนิยมมาใช้ในการแสดง ฉากและเวที แสดงมีความสมจริงยิ่งขึ้น เครื่องดนตรีจากจีนเดียว คือ แคน ปรับเปลี่ยนมาเป็นหลายๆ ชิ้นและ นำเครื่องดนตรีตะวันตกเข้ามาผสมผสาน แต่ยังคงใช้แคนเป็นหลัก เครื่องแต่งกายจากชุด ธรรมดามาเป็นเครื่องแต่งกายลิเกวบวบแพรวพราวอลังการ เปลี่ยนแปลงทำนองการลำ การขับ ร้องจึงเข้าสู่ยุคนิยมฟังเพลงสากล เพลงลูกทุ่งจึงปรับรูปแบบการแสดงลำเรื่องกับการแสดง ดนตรีลูกทุ่ง เกิดเป็นรูปแบบดนตรีลูกทุ่งหมอลำ มีการลำสลับการร้องเพลงลูกทุ่ง การแสดง

หน้าเวทีเลียนแบบวงดนตรีลูกทุ่งทุกระเบียดนิ้ว มีการปรับท่าฟ้อนเป็นการเดินตามจังหวะ เพลงโซว์หางเครื่องด้วยชุดแต่งกายที่สวยงาม และทำเต็มที่ด้วยอารมณ์เพศมาแสดง ประกอบการขับร้องหมอลำ และการร้องเพลง โดยการนำเครื่องดนตรีตะวันตกมาผสมผสานกับ เครื่องดนตรีพื้นบ้านอีสาน การใช้เครื่องดนตรีตะวันตกบรรเลงประกอบทำนองลำ นับว่าเป็น ความแปลกใหม่ของหมอลำในยุคนี้ จึงเป็นจุดเริ่มต้นของแนวเพลงที่เรียกว่า “ลูกทุ่งหมอลำ” เพราะได้สร้างปรากฏการณ์ใหม่ของหมอลำคือ เริ่มนำเอาเครื่องดนตรีตะวันตกคือแซกโซโฟน มาบรรเลงประกอบทำนองหมอลำในลักษณะที่เรียกว่า “ลาย” เป็นครั้งแรกและกลายเป็น แบบอย่างของคณะหมอลำเรื่องต่อกลอน หมอลำเพลิน หมอลำซิ่ง ในยุคต่อมาจังหวะกลองและ ทำนองการตีคีย์บอร์ด กลายเป็นแบบอย่างที่นักดนตรีสามารถนำไปบรรเลงประกอบทำนองหมอลำได้เกือบทุกประเภท และถือว่าเป็นจุดเริ่มต้นของจังหวะหมอลำแบบใหม่ และยังคงใช้อยู่ในปัจจุบัน อีกทั้งทำนองหมอลำเริ่มมีความจำเป็นในการประพันธ์เพลงมากขึ้น โดยเปลี่ยน รูปแบบกลอนลำแบบใหม่กลายเป็นเพลงสลับลำ ไม่ใช่ลำสลับเพลงอย่างที่เคยมีมาก่อน (จารุวรรณ ชรรมวัตร. 2540 : 10)

การแสดงหมอลำโดยปกติแล้ว ส่วนใหญ่บันทึกเสียงลำควบคู่ไปด้วย กระทั่งหมอลำหลายคนได้พลิกผันตนเองมาเป็นนักร้องลูกทุ่งหมอลำอย่างเต็มตัว สำหรับธุรกิจวงดนตรีลูกทุ่งหมอลำนั้น เป็นธุรกิจแบบครอบครัวที่ชัดเจน สัมพันธภาพในวงดนตรีเป็นลักษณะพ้องกับลูกครูกับศิษย์ โดยหัวหน้าคณะหรือหัวหน้าวงเป็นผู้รับผิดชอบในทุกๆ เรื่อง ธุรกิจวงดนตรีลูกทุ่งหมอลำ เป็นธุรกิจที่สำคัญที่สุดของเหล่าศิลปินด้านนี้ เพราะเป็นแหล่งรายได้สำหรับเลี้ยงตนเองและครอบครัว วงดนตรีลูกทุ่งหมอลำที่เป็นวงขนาดใหญ่ประกอบไปด้วย นักร้องหมอลำ หางเครื่อง นักดนตรี โฆษก ตลก คอนวอย กลุ่มเทคโนโลยีแสงสีเสียงเวที ฯลฯ ตั้งแต่ 80 คน ขึ้นไปจนถึง 100 – 200 คน การปรับเปลี่ยนรูปแบบการแสดงนั้น ต้องใช้ทุนเป็นจำนวนมาก วงดนตรีบางคณะที่มีประสบการณ์และเงินทุนสามารถปรับได้อย่างเหมาะสม แต่วงดนตรีบางคณะไม่สามารถปรับตัวได้ จึงต้องยุบวงแล้วแต่ทุนและการจัดการของวงดนตรีคณะนั้น ๆ เพราะฉะนั้นการตั้งวงดนตรีจึงต้องมีเงินทุนสำรองพอที่จะเลี้ยงดูลูกวงได้ ในขณะที่ยังไม่มีการแสดงเข้ามา การแสดงของวงดนตรีลูกทุ่งหมอลำนั้น ต้องเดินทางไปแสดงตามต่างจังหวัด เป็นส่วนใหญ่เรียกกันว่าเดินสาย สถานที่แสดงคืองานวัดงานประจำปี งานบุญประเพณีต่าง ๆ ต้องออกไปนานถึง 2-4 เดือน ประสบปัญหาต่าง ๆ มากมาย โดยเฉพาะปัญหาเรื่องรายได้ บางครั้งไม่พอกับค่าใช้จ่าย นักแสดงบางคนก็หนีหรือย้ายวงทำให้การนำเสนอผลงานไม่ได้

มาตรฐาน ส่งผลถึงการสนับสนุนและความพึงพอใจของประชาชน หรือแฟนเพลงถือว่าเป็นสิ่งสำคัญที่สุด (สนอง คลังพระศรี. 2541 : 39)

หมอลำเป็นสิ่งที่อยู่ในสายเลือดของชาวอีสาน จนกลายเป็นวัฒนธรรมที่โดดเด่นของกลุ่ม นอกจากหมอลำจะกลายเป็นที่รู้จักและนิยมของคนอีสาน แต่หมอลำยังได้แพร่กระจายไปยังกลุ่มชนกลุ่มหนึ่งในส่วนต่าง ๆ ในประเทศ แต่เนื่องด้วยยุคสมัยโลกาภิวัตน์ยุคแห่งเทคโนโลยี และการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างรวดเร็วและปัจจัยอื่นๆ อีกหลายอย่าง ทำให้หมอลำบางคนเลิกทำการแสดง บางคนก็ไม่มีผู้ที่จะมาสืบสานด้านศิลปะการแสดงหมอลำ ทำให้ปัจจุบันนี้เหลือหมอลำที่ยังรับทำการแสดงอยู่ไม่มากนัก ในยุคโลกาภิวัตน์ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในด้านต่าง ๆ ได้มีการพัฒนาขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทำให้การรับรู้ข่าวสารข้อมูลทั้งในประเทศและต่างประเทศที่สะดวกรวดเร็วมากขึ้น ทำให้สภาพแวดล้อมทางด้านสังคมและวัฒนธรรมเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว และสังคมในยุคปัจจุบัน นักเรียนทั่วไปมีการลอกเลียนแบบวัฒนธรรมทางตะวันตกกันเพิ่มมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นวัฒนธรรมทางด้านการกิน วัฒนธรรมทางด้านการแต่งตัว รวมไปถึงวัฒนธรรมทางด้านดนตรี จึงอาจเป็นสาเหตุทำให้ศิลปะการแสดงพื้นบ้าน และวัฒนธรรมของชาวอีสานได้รับความสนใจน้อยลง และอาจถูกกลืนหายไปตามเวลา หมอลำในฐานะเป็นผลผลิตทางวัฒนธรรมของสังคมอีสาน อันมีความงามทางศิลปะ ซึ่งครบถ้วนทุกด้าน บทบาทอีกด้านหนึ่งหมอลำทำหน้าที่ขัดเกลาคุณธรรมจริยธรรมของสังคมในปัจจุบัน (น้ำใจ อุทราชัย. 2553 : 3)

โรงเรียน โกสุมวิทยาสรรค์ ได้จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรสถานศึกษาในปีการศึกษา 2555 ซึ่งได้กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ส่งเสริมการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่การเรียนรู้ในโรงเรียนและมีภารกิจในการพัฒนาระบบการเรียนการสอนและการบริการให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการให้การศึกษาศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่น และอนุรักษ์เอกลักษณ์วัฒนธรรมพื้นบ้าน พัฒนาหลักสูตรกิจกรรมการเรียนที่สอดคล้องกับความสามารถและความต้องการของผู้เรียนในท้องถิ่นสามารถนำความรู้ ทักษะการจัดการไปสู่การประกอบอาชีพในการจัดทำสาระการเรียนรู้รายวิชาพื้นฐานและรายวิชาเพิ่มเติม ให้สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษาสอดคล้องกับท้องถิ่นและตามความสามารถความต้องการของผู้เรียน มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ตามสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตรด้านคุณภาพของผู้เรียน มุ่งพัฒนาผู้เรียนแบบองค์รวม เพื่อให้เป็นคนที่มีความรู้ความสามารถ โดยมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ดังนี้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำรงชีวิตครอบครัว การงานอาชีพ การออกแบบและเทคโนโลยี เพื่อการทำงานและอาชีพมีทักษะในการ

ทำงาน การประกอบอาชีพ การจัดการการแสวงหาความรู้เลือกใช้เทคโนโลยีในการทำงาน สร้างและพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่มีความรับผิดชอบ ชื่อสัตย์ ขยัน อดทน รักการทำงาน ประหยัด อดออมตรงต่อเวลา เอื้อเฟื้อ เสียสละและมีวินัยในการทำงาน (โรงเรียน โกสุมวิทยาสรรค์. 2555 : 1 - 14)

จากการศึกษาสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอน โดยใช้แบบสอบถามกับผู้บริหารศึกษานิเทศก์ ครู และนักเรียน มีปัญหาดังนี้ 1) ผู้บริหาร พบว่า การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ยังไม่เหมาะสมกับสภาพสังคมท้องถิ่น หรือบริบทของตนเอง คิดเป็นร้อยละ 80 และที่สำคัญ ยังไม่มีหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การเสริมสร้างค่านิยมรักความเป็นไทยด้านการแสดงหมอลำเรื่อง ต่อกลอนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาใช้ใน โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 100 2) ศึกษานิเทศก์ พบว่า ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ไม่สอดคล้องกับสภาพจริงของท้องถิ่น อย่างชัดเจน คิดเป็นร้อยละ 80 และหลักสูตรไม่ได้รับการพัฒนา ปรับปรุง แก้ไขให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน คิดเป็นร้อยละ 80 3) ด้านครู พบว่า 3.1) ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับบริบท สภาพแวดล้อมที่เป็นจริงแต่ละ โรงเรียนน้อย คิดเป็นร้อยละ 75 3.2) ครูที่ทำหน้าที่สอนให้ความสำคัญเกี่ยวกับหลักสูตรท้องถิ่นน้อย คิดเป็นร้อยละ 30 3.3) จัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามความถนัดและความสนใจ ไม่จัดทำแผนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง รูปแบบการสอนยึดครูเป็นศูนย์กลาง ใช้การบรรยายและการสาธิต คิดเป็นร้อยละ 15 และ 4) นักเรียน พบว่า 4.1) นักเรียนสนใจเรื่องราวท้องถิ่นของตนเอง น้อยและนักเรียนขาดความรักต่อท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 75 4.2) นักเรียนไม่มีโอกาสแสดงออก คิดเป็นร้อยละ 30 4.3) นักเรียนไม่มีความคิดสร้างสรรค์ คิดเป็น ร้อยละ 35 ส่วนความต้องการ 1) ผู้บริหารต้องการพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นของตนเอง และต้องการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การเสริมสร้างค่านิยมรักความเป็นไทยด้านการแสดงหมอลำเรื่อง ต่อกลอนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาขึ้นมา ใช้จัดการเรียนการสอนเน้นกระบวนการให้ นักเรียนได้รู้จักการคิดวิเคราะห์ กล้าคิด กล้าตอบ กล้าแสดงออกรักความเป็นไทย มีความภูมิใจ ในท้องถิ่นของตนเอง 2) ศึกษานิเทศก์ ต้องการให้โรงเรียนพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การเสริมสร้างค่านิยมรักความเป็นไทย ด้านการแสดงหมอลำเรื่องต่อกลอนของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษา โดยอิงหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 3) ครูต้องการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ต้องการให้หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การเสริมสร้างค่านิยมรักความเป็นไทย ด้านการแสดงหมอลำเรื่องต่อกลอนของนักเรียนระดับ ชั้นมัธยมศึกษา บูรณาการเข้ากับรายวิชาต่าง ๆ ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

พ.ศ. 2551 จัดบรรยายภาคการเรียนการสอนแบบเป็นกันเอง สนุกสนาน เพื่อให้นักเรียน ได้กล้าคิด กล้าแสดงออก 4) นักเรียนต้องการบรรยากาศที่เป็นกันเอง มีความสนุกสนานในการ เรียนต้องการปฏิบัติกิจกรรมมากกว่าการจดบันทึกในหนังสือเรียน ต้องการเรียนรู้แบบเป็นกลุ่ม ช่วยกันคิดช่วยกันทำงานและได้ลงมือปฏิบัติ และ 5) ประชาชนท้องถิ่นและผู้ปกครองต้องการ ให้ทำเนียบประชาคมท้องถิ่น เพื่อใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ในชุมชน และสนับสนุนงบประมาณ เพื่อให้โรงเรียนจัดกิจกรรมส่งเสริมการแสดงออกของนักเรียน

การพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับท้องถิ่นนั้นส่วนสำคัญของหลักสูตรท้องถิ่น คือความเป็นท้องถิ่นการตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น และผู้เรียนการพัฒนาหลักสูตร โดยการจัดทำแผนการสอน และสื่อการเรียนที่ปรับจากหลักสูตรแม่บท หรือหลักสูตร แคนกลาง ให้ตรงกับสภาพท้องถิ่นย่อมถือได้ว่าเป็นหลักสูตรท้องถิ่น ทั้งนี้จะต้องคำนึงถึง แนวการจัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การสอนให้นักเรียนได้คิด ได้ปฏิบัติจากแหล่ง การเรียนรู้ที่หลากหลาย บูรณาการเนื้อหาสาระที่จำเป็นต่อชีวิตและสังคม รวมทั้งการจัดให้มีการ วัตถุประสงค์และประเมินผลด้วยวิธีหลากหลาย ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าการพัฒนาและการใช้ หลักสูตรท้องถิ่นในระดับโรงเรียนเป็นหัวใจของการพัฒนาการศึกษา ซึ่งครูผู้สอนผู้บริหาร สถานศึกษาจะต้องมีความรับผิดชอบมีบทบาทสำคัญและมีความจำเป็นต้องนำกระบวนการวิจัย เข้ามาใช้เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพอีกด้วย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545 : 121)

หลักสูตรท้องถิ่นเป็นเครื่องมือที่สำคัญอย่างหนึ่งในการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่เกิดจากการสั่งสมประสบการณ์ของผู้คนในท้องถิ่น ผ่านกระบวนการเรียนรู้มาเป็นระยะเวลา ยาวนาน จนได้เป็นข้อสรุปของความรู้ที่ยึดถือสืบทอดต่อ ๆ กันมา ดังนั้นจึงมีความสอดคล้อง กับเรื่องราวในท้องถิ่นมากกว่าภูมิปัญญาที่มาจากภายนอก การนำภูมิปัญญาชาวบ้านมาใช้ในการ พัฒนาหลักสูตรจึงเป็นแนวทางในการจัดการศึกษา ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของนักเรียนใน ท้องถิ่นนั้น ๆ อย่างแท้จริง (ณัฐยา ทิพรัตน์. 2543 : 2) เยาวชนรุ่นใหม่เป็นกลุ่มผู้ที่กำลังศึกษา ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งอยู่ในช่วงวัยแห่งการเรียนรู้ หากได้มีโอกาสศึกษาศิลปะ การแสดงพื้นบ้านของชุมชนและท้องถิ่นของตนเอง จนสามารถเข้าถึงเข้าใจในศิลปะการแสดง พื้นบ้านก็จะส่งผลให้เกิดความสนใจและต้องการสืบทอดต่อไป ดังนั้นจึงมีการนำภูมิปัญญา ท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียน (นิตยา บุตรศรี. 2542 : 100 - 102)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การเสริมสร้างค่านิยมรักความเป็นไทย ด้านการแสดงหมอลำเรื่องตอกถอนของนักเรียน

ระดับชั้นมัธยมศึกษา เพื่อนำเอาศิลปะพื้นบ้านของอีสานที่ถือได้ว่าเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สำคัญมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และเข้าใจเจตคติชีวิต ค่านิยมของคนอีสานในฐานะลูกหลาน เพื่อสืบสานประเพณี ค่านิยมอันดีงามของชาวอีสานให้ดำรงอยู่ สามารถนำไปเป็นหลักในการดำรงชีวิต และเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง หมอลำเพื่อการอนุรักษ์ทางวัฒนธรรมสำหรับนักเรียน และสามารถนำไปใช้เป็นต้นแบบในการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนของโรงเรียนอื่น ๆ ต่อไป

สมมุติฐานการวิจัย

นักเรียนที่เรียนรู้ตามหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การเสริมสร้างค่านิยมรักความเป็นไทย ด้านการแสดงหมอลำเรื่องต่อกลอนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การเสริมสร้างค่านิยมรักความเป็นไทย ด้านการแสดงหมอลำเรื่องต่อกลอนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา
2. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของการทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การเสริมสร้างค่านิยมรักความเป็นไทย ด้านการแสดงหมอลำเรื่องต่อกลอนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา
3. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของการขยายผลการใช้หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การเสริมสร้างค่านิยมรักความเป็นไทย ด้านการแสดงหมอลำเรื่องต่อกลอนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียน โกสุมวิทยาสรรค์ อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม 3 ห้องเรียน จำนวน 110 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยระยะที่ 1 การยกร่างหลักสูตร วัตถุประสงค์การวิจัยที่ 1 เพื่อศึกษาการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การเสริมสร้างค่านิยมรักความเป็นไทย ด้านการแสดงหมอลำเรื่องต่อกลอนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ได้แก่

2.1 กลุ่มตัวอย่างใช้ในการศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การเสริมสร้างค่านิยมรักความเป็นไทยด้านการแสดงหมอลำเรื่องต่อกลอนของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษา ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 110 คน ครูผู้สอนกลุ่มสาระ ศิลปะ จำนวน 6 คน คณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 15 คน รวมจำนวน 131 คน ใช้สำหรับ ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนาหลักสูตร โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2.2 การจัดกลุ่มสนทนาผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 10 คน เพื่อยืนยันสภาพปัญหา และความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การเสริมสร้างค่านิยมรักความเป็นไทย ด้านการแสดงหมอลำเรื่องต่อกลอนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

3. กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยระยะที่ 2 การทดลองใช้หลักสูตร วัตถุประสงค์ การวิจัยที่ 2 เพื่อศึกษาประสิทธิผลของหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การเสริมสร้างค่านิยมรักความเป็นไทย ด้านการแสดงหมอลำเรื่องต่อกลอนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ได้แก่ นักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียน โกสุมวิทยาสรรค์ จำนวน 34 คน โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

4. กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยระยะที่ 3 การขยายผลการใช้หลักสูตร วัตถุประสงค์ การวิจัยที่ 3 เพื่อยืนยันประสิทธิผลของการขยายผลการใช้หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การเสริมสร้าง ค่านิยมรักความเป็นไทย ด้านการแสดงหมอลำเรื่องต่อกลอนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียน โกสุมวิทยาสรรค์ ที่เป็นสมาชิกชุมนุมหมอลำ จำนวน 30 คน โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

5. เนื้อหา

หมอลำเรื่องต่อกลอน

6. สถานที่ในการวิจัย

โรงเรียน โกสุมวิทยาสรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 26

7. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย คือ ปีการศึกษา 1/2558

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1. ตัวแปรต้น คือ การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การเสริมสร้างค่านิยมรักความเป็นไทยด้านการแสดงหมอลำเรื่องต่อกลอนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา

2. ตัวแปรตาม คือ

2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนจากการเรียนรู้ตามหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การเสริมสร้างค่านิยมรักความเป็นไทย ด้านการแสดงหมอลำเรื่องต่อกลอนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา

2.2 ค่านิยมรักความเป็นไทย ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา จากการเรียนรู้ตามหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การเสริมสร้างค่านิยมรักความเป็นไทยด้านการแสดงหมอลำเรื่องต่อกลอนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา

2.3 ความพึงพอใจของนักเรียนจากการเรียนรู้ตามหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การเสริมสร้างค่านิยมรักความเป็นไทยด้านการแสดงหมอลำเรื่องต่อกลอนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา

นิยามศัพท์เฉพาะ

การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง กระบวนการในการจัดทำหลักสูตรสำหรับใช้เป็นส่วนหนึ่งในการจัดการเรียนการสอน โดยดำเนินการตามระบบของการพัฒนาหลักสูตรแบ่งเป็น 3 ระยะ ได้แก่

ระยะที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานและยกร่างหลักสูตร เพื่อพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การเสริมสร้างค่านิยมรักความเป็นไทยด้านการแสดงหมอลำเรื่องต่อกลอนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา

1.1 ข้อมูลพื้นฐานสภาพปัญหาและความต้องการ

1.2 ยกร่างหลักสูตรและตรวจสอบหลักสูตร โดยผู้เชี่ยวชาญ

ระยะที่ 2 การทดลองใช้หลักสูตร เพื่อศึกษาประสิทธิผลของหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การเสริมสร้างค่านิยมรักความเป็นไทยด้านการแสดงหมอลำเรื่องต่อกลอนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา

2.1 ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนจากการเรียนรู้ตามหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การเสริมสร้างค่านิยมรักความเป็นไทยด้านการแสดงหมอลำเรื่องต่อกลอนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา

2.2 ศึกษาค่านิยมรักความเป็นไทยของนักเรียนจากการเรียนรู้ ตามหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การเสริมสร้างค่านิยมรักความเป็นไทยด้านการแสดงหมอลำเรื่องต่อกลอนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา

2.3 ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนจากการเรียนรู้ตามหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การเสริมสร้างค่านิยมรักความเป็นไทยด้านการแสดงหมอลำเรื่องต่อกลอนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา

ระยะที่ 3 การขยายผลการใช้หลักสูตร เพื่อยืนยันประสิทธิผลของการขยายผล การใช้หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การเสริมสร้างค่านิยมรักความเป็นไทยด้านการแสดงหมอลำเรื่องต่อกลอนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา

3.1 ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนจากการเรียนรู้ตามหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การเสริมสร้างค่านิยมรักความเป็นไทยด้านการแสดงหมอลำเรื่องต่อกลอนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา

3.2 ศึกษาค่านิยมรักความเป็นไทยของนักเรียนจากการเรียนรู้ตามหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การเสริมสร้างค่านิยมรักความเป็นไทยด้านการแสดงหมอลำเรื่องต่อกลอนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา

3.3 ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนจากการเรียนรู้ตามหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การเสริมสร้างค่านิยมรักความเป็นไทยด้านการแสดงหมอลำเรื่องต่อกลอนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา

หลักสูตรท้องถิ่น หมายถึง ประสพการณ์ทั้งหมดที่โรงเรียนจัดขึ้นทั้งในและนอกห้องเรียนตามความต้องการของท้องถิ่นมาพัฒนาเป็นหลักสูตรท้องถิ่น

การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น หมายถึง การนำเนื้อหาสาระของหมอลำประสพการณ์ทั้งหมดที่โรงเรียนจัดขึ้นทั้งในและนอกห้องเรียนตามความต้องการของท้องถิ่น มาพัฒนาเป็นหลักสูตรท้องถิ่น โดยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การพัฒนาหลักสูตรมี 2 ขั้นตอน 1.1 การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน 1.2 การยกร่างหลักสูตร ระยะที่ 2 การทดลองใช้หลักสูตรและหาประสิทธิภาพหลักสูตร และระยะที่ 3 การศึกษาการขยายผลการใช้หลักสูตร

หมอลำ หมายถึง การแสดงเป็นเรื่องราวต่าง ๆ ด้วยทำนองอันไพเราะ ตามเนื้อหา นิทานหรือวรรณกรรมท้องถิ่นของชาวอีสาน โดยโรงเรียนโกสุมพิทยาสรรค์ได้จัดทำเป็นหน่วยการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาเป็นหลักสูตรท้องถิ่น

ประสิทธิภาพ หมายถึง คุณภาพในด้านประสิทธิภาพของกระบวนการ และ
ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ที่เกิดจากการจัดการเรียนรู้ ที่มีประสิทธิภาพ (E_1/E_2) กำหนดเกณฑ์
80/80

80 ตัวแรก คือ (E_1) ประสิทธิภาพของกระบวนการ หมายถึง ร้อยละของคะแนน
เฉลี่ยของนักเรียนทั้งหมด โดยวัดจากการประกอบกิจกรรมระหว่างเรียน ได้แก่ การทดสอบย่อย
หลังเรียนจบแต่ละเรื่อง ได้คะแนนเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80

80 ตัวหลัง คือ (E_2) ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ หมายถึง ร้อยละของคะแนนเฉลี่ย
ของนักเรียนทั้งหมด โดยวัดจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ได้คะแนนเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80

ประสิทธิผลของหลักสูตร หมายถึง ผลการประเมินหลักสูตรที่เป็นไปตาม
วัตถุประสงค์การวิจัย โดยพิจารณาจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนค่านิยมรักความเป็นไทยและ
ความพึงพอใจของนักเรียนจากการเรียนรู้ตามหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การเสริมสร้างค่านิยมรัก
ความเป็นไทยด้านการแสดงหมอลำเรื่องต่อกลอนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา

ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกชื่นชอบ สนุกสนานของนักเรียนที่มีต่อการเรียน
ตามหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การเสริมสร้างค่านิยมรักความเป็นไทยด้านการแสดงหมอลำเรื่อง
ต่อกลอนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา

ค่านิยมรักความเป็นไทย หมายถึง แนวความคิด ความเชื่อ อุดมการณ์และพฤติกรรม
ที่ดีของนักเรียนที่แสดงออกถึงความเป็นไทย เช่น การใช้ภาษาไทย การแต่งกายแบบไทย
วัฒนธรรมไทย เป็นต้น

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษา หมายถึง นักเรียนที่กำลังศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียน โกสุมวิทยาสรรค์

ประโยชน์ของการวิจัย

การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การเสริมสร้างค่านิยมรักความเป็นไทยด้านการแสดง
หมอลำเรื่องต่อกลอนของนักเรียนระดับชั้นมัศึกษามีประโยชน์ต่อระดับต่าง ๆ ดังนี้

1. ระดับบุคคล

1.1 นักเรียนได้เรียนรู้เรื่องหมอลำและเข้าใจวัฒนธรรมของคนอีสาน เพื่อสืบทอด
และอนุรักษ์ประเพณีอันดีงามของชาวอีสาน

1.2 นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประกอบอาชีพด้านการแสดงหมอลำ
เมื่อสำเร็จการศึกษาไปแล้ว

1.3 ครูผู้สอนได้นำความรู้และประสบการณ์ของปราชญ์ในท้องถิ่น ด้านหมอลำ มาจัดการเรียนการสอนนำผสมผสานเข้าสู่ระบบการศึกษา

1.4 ครูผู้สอนมีความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสามารถนำไปพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ในเรื่องอื่น ๆ ได้

1.5 ครูผู้สอนมีสื่อการสอนเรื่องหมอลำและเผยแพร่สื่อการสอนเรื่องหมอลำ เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่น

2. ระดับโรงเรียนและระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

2.1 โรงเรียนได้ตัวแบบหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การเสริมสร้างค่านิยมรักความเป็นไทยด้านการแสดงหมอลำเรื่องต่อกลอนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา

2.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การเสริมสร้างค่านิยมรักความเป็นไทยด้านการแสดงหมอลำเรื่องต่อกลอนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา

3. ระดับสังคมและท้องถิ่น

ได้ถ่ายทอดศิลปะหมอลำประจำท้องถิ่นอีสาน ผ่านภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการเสริมสร้างค่านิยมรักความเป็นไทยด้านการแสดงหมอลำเรื่องต่อกลอน

4. ระดับภาคอีสานและระดับประเทศ

ได้เผยแพร่ศิลปะหมอลำประจำท้องถิ่นอีสาน ผ่านเอกสารหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การเสริมสร้างค่านิยมรักความเป็นไทย ด้านการแสดงหมอลำเรื่องต่อกลอนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาโดยให้ใช้เป็นบทเรียน ให้นักเรียนได้เรียนรู้และขยายผลออกไปสู่ทุกภูมิภาคของประเทศไทย